No. 1459 Zaterdag 16 December 1911. 28ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

BUREAUX VAN DIT BLAD
Redactie en Administratie
Oud No. 223, Nieuw No. 4.
Waterkant, Overzijde.

Es Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire, Aruba, St. Martin (P. H.), St. Eustatius i Saba fl. 10.— pa anja
Un numero sol fl. 0.15.
Anuncio di 1 te 7 regel f 0.50 cada regel mas 7½ cts.

OUDE EN NIEUWE WEGEN.

I.

De reis van den Heer H. J. Cohen Henriquez naar Puerto-Rico in het belang onzer volksindustrie is een beslist succès geweest. Wie op dat punt wantrouwend is, zal misschien reeds vrij spoedig door afdoende bewijzen kunnen overtuigd worden, van hoeveel gewicht in de naaste toekomst deze onderzoekingstocht voor onze stroohoeden–nijverheid zal zijn.

Werkelijk het kan niet genoeg gezegd worden, deze industrie moge al met den dag in bloei en omvang toenemen, zij is nog steeds als een hulpbehoevend kind, dat goed gevoed, en nog aan de hand geleid moet worden, dat zonder steun en toezicht en zorgvolle verpleging zich zelf niet kan redden.

Zóó en niet anders is feitelijk de tegenwoordige toestand van dezen tak van nijverheid, die desondanks reeds de spil is geworden onzer volkswelvaart, de machtige schutsengel, die in deze dagen honger en gebrek buiten de woning van zoo menig arm gezin verwijderd houdt.

* * *

Afgezien van de *inwendige* gevaren, die eenerzijds door eigen onbedrevenheid en gebrek aan steun en medewerking voortdurend haar blijven bedreigen, zijn er twee andere vijanden, die *van buiten af* onze hoedenindustrie belagen.

Wij beschouwen het als een onbetwistbaar gevaar zooniet voor het voortbestaan, dan toch voor de vrije ontwikkeling en bloei onzer industrie, eerstens dat de grondstof. het vlechtmateriaal voor onze stroohoeden alleen uit den vreemde kan worden betrokken, en tweedens, dat die hoeden in hoofdzaak exportartikelen zijn naar het buitenland.

Vooral dit laatste moge eenigszins als een paradox klinken, aan de waarheid is er van is niet te ontkomen.

Zoowel voor de aanschaffing van de grondstof, als voor den verkoop van het bewerkte artikel moeten wij steeds rekening houden met en blijven wij geheel en al afhankelijk van het buitenland. In onze kolonie groeit de palmboom (*Carludovica palmata*) niet en kan er zelfs niet in cultuur gebracht worden, nl. de palmsoort, die het beste vlechtstroo, het *toquilla-* of *hypijapa*-stroo levert, dat wij voor onze stroohoeden noodig hebben. Ook Suriname is daartoe, zeker voorloopig nog niet in staat. Het is zeer waarschijnlijk, zoo niet zeker, dat deze palm daar in het wild voorkomt en er bestaat gegronde hoop, dat zij dáár in menigte kan gecultiveerd worden, doch de veel hoogere loonstandaard in onze zusterkolonie maakt het twijfelachtig, of de cultuur en de oogst daar voldoende loonend zal blijven bij denzelfden prijs, die wij hier voor het stroo van Maracaibo betalen. Bij den tegenwoordigen staat van zaken berust feitelijk het wèl en wee, sterker nog, berust het voortbestaan onzer industrie in handen van de naburige republiek Venezuela, tot nu toe het eenige land, van waar op de spoedigste en gemakkelijkste wijze het beste vlechtstroo in onze kolonie binnenkomt. Doch wie het verleden kent dezer republiek, en weet met welk een willekeur en hoe despotisch dáár in vroeger tijd tegenover onze kolonie is opgetreden, beseft onmiddelijk, dat de welvaart dezer industrie niet aan een veilige schutse is toevertrouwd. Het is voor niemand een geheim, dat in de Zuid-Amerikaansche Republieken de politieke rust gemeenlijk van betrekkelijk korten duur is, dat de zetel van een president daar meestal op een smeulenden vulkaan gegrondvest is. En wanneer dus van daag of morgen, hetzij dan vroeg of laat, de revolutiekoorts daar de gemoederen aangrijpt, is het uit met alle geregelde orde van zaken, ligt de handel stil, valt er aan geen oogst van vlechtstroo meer te denken en is ook de uitvoer grootendeels stopgezet. Dan ligt dus dientengevolge onze industrie werkeloos uit gebrek aan vlechtmateriaal, en het eenige middel van bestaan voor honderden huisgezinnen op ons eilanden heeft uitgediend. Men denke zich daar eens goed in. Men vergete niet, dat voor die allen geen enkel andere kostwinning overblijft, men houde in het oog, dat zoo'n ramp ons kan treffen in een jaar zooals nu van regengebrek en misoogst, wanneer ontbering en ellende toch reeds niet te overzien en nog minder te lenigen valt.

Het behoeft geen verder betoog, het onafhankelijk voortbestaan onzer hoedenindustrie, de welvaart van ons volk eischt dringend, dat deze nijverheid los en vrij worde van dien knellenden band van slaafsche afhankelijkheid van een naburig land.

Dit gevaar is nog van veel grooteren omvang, dan op den eersten blik schijnt, want wanneer de toevoer van de grondstof ophoudt, is het niet alleen uit met de welvaart van ons volk, omdat de vlechtsters tot werkeloosheid gedoemd zijn, maar onmiddelijk dreigt een nieuw gevaar.

Middelerwijl verloopt onze industrie. De export houdt op. Aan de geregeld inkomende orders uit het buitenland kan niet meer voldaan worden. De kooplui van Amerika en Europa wenden hun blikken naar andere landen, naar onze concurrenten. Misschien zullen zij er beter bediend worden. Onze industrie wordt gewelddadig gestuit en teruggezet op den weg der ontwikkeling, en zal zich later slechts moeizaam uit den staat van achteruitgang en verval kunnen opheffen.

* * *

Het tweede gevaar voor onze vlechtindustrie schuilt hierin, dat onze hoedenindustrie werkt voor export naar het buitenland.

De eigenlijke verkoop onzer hoeden ligt ver buiten de grenzen onzer kolonie. Wil een exportartikel zich op den duur kunnen handhaven, dan moet het eerstens *Konkurrenz-fähig* zijn, moet in staat zijn aan zware concurrentie het hoofd te bieden. Onze stroohoeden voltooien de uitrusting, de kleeding van den mensch, en daarom —dit is een tweede inconvenient — valt dit uitvoerartikel onder het dominium van de mode.

Kunnen wij aan de concurrentie het hoofd bieden? Het is er verre van af, dat onze industrie het monopolie zou hebben in de stroohoedenfabrikatie. Allerlei soorten en vormen verschillend en afwijkend bovendien in kleur en grondstof dingen om den voorrang. Ook de landen van produktie zijn vele. Onze grootste afnemer is Amerika. Het is zeer waarschijnlijk, dat in het Westen der Ver. Staten de Curaçaosche hoeden nog vrijwel onbekend zullen zijn, maar evens zeker dat de mededinging met andere producenten daar voor ons zoo goed als afgesloten of onmogelijk is.

Langs de haven van San Francisco e. a. voert China en Japan zijn hoeden van rijststroo. Peru en Chili van toquilla-stroo, de Philippijnen en onze Nederl. Oost-Indië zijn bamboehoeden in.

Vergeleken bij dien overweldigenden stroom zinkt onze uitvoer in het niet. Statistieken alleen van bamboehoeden uit deze beide laatste landen staan ter onze beschikking.

In 1907—08 voerden de Phillippijnen in de Ver. Staten in 42.498 en het volgende jaar 1909—10 steeg dit getal reeds tot 176.938 stuks bamboehoeden. Deze eilanden hebben als Amerikaansche kolonie, bij deze export de *Payne-bill* in hun voordeel, die hen vrijstelling van invoervoerrechten verzekert. Van onze Oost-Indië (Java) werden naar de Ver. St. in 1907—08 uitgevoerd 2.792.268 stuks en 1909—10 was dit getal reeds bijna verdubbeld en aangegroeid tot 4.424.700 stuks bamboehoeden. Alléén door de goedkoope arbeidsloonen was Java tegen zijn mededinger opgewassen. Onze geheele uitvoer zoowel naar Amerika als Europa beliep het afgeloopen jaar niet meer dan 70.000 dozijn hoeden. Ook de voordeelen der opening van het Panama-kanaal zullen voor onze vlechtindustrie zeer twijfelachtig zijn. In het Oosten de markt vrijwel afgesloten door bovengenoemde landen. zal de strijd voor ons in het Westen op de markt van New-York door de nieuwe mededinging dier zelfde landen nog zwaarder en moeielijker worden.

* * *

Ten slotte behoort ons exportartikel tot het *dominium der mode.*

Wie den toestand onzer volksindustrie grondig kent en van den anderen kant denkt aan de nukken en grillen onzer hedendaagsche wispelturige, tyrannieke mode, beseft ook, dat het leven onzer industrie toch eigenlijk maar aan een zijden draad hangt.

Met een koude, gevoellooze hardvochtigheid eischt de mode verzadiging. Zij heerscht in onze dagen met meer macht en grooter invloed dan koningen en keizers. Haar wil en voorschrift is *wet* en wordt opgevolgd met meer gedweeheid en berusting dan goddelijke en menschelijke wetten. De mode vraagt niet, welk artikel er op de markt in voorraad is. Zij decreteert, wat handel en industrie op de markt te leveren hebben. Tegenwoordig beslist de mode niet alleen over vorm en model, maar schrijft ook de grondstof voor, waaruit het artikel vervaardigd moet zijn, geeft haar beslissende stem over kleur en nuance. Bij haar en bij haar alleen berust de leiding en het gezag op het gebied van 's menschen kleeding.

En nu een vraag. Blijft onze stroohoeden–industrie voeling houden met de eischen der mode, en is zij in staat aan haar veranderlijke eischen steeds terstond te voldoen?

Sedert de oprichting van den „*Curaçaoschen Handelsbond*" is onze industrie een aanmerkelijken stap vooruitgegaan op den weg der ontwikkeling. De buitenlandsche handelaars hebben nu een officieel erkend lichaam, waarmede zij kunnen onderhandelen, — en alle gewenschte inlichtingen kunnen uitwisselen. Onze *Handelsbond* is de tusschenpersoon geworden tusschen de markt in het Buitenland en de Curaçaosche hoedenvlechtsters.

Tegenwoordig behoeft het niet meer te gebeuren, dat hier de vlechtsters onwetend blijven omtrent de modellen der hoeden, die voor het loopend of volgend saizoen worden gedragen, of dat er hoeden gevlochten worden die niet verkoopbaar zijn, omdat zij niet aan de voorschriften der mode beantwoorden. Nog veel te weinig wordt de waarde en het nut van dien Handelsbond in onze kolonie gewaardeerd. Daar bestaat bij sommigen zelfs wantrouwen, een soort van antagonisme tusschen onze hoedenexporteurs en dien Bond. Dat moet niet zijn. Daar is ook geen enkele reden voor.

Is echter onze volksindustrie genoegzaam bij machte aan de nukken der mode te voldoen?

Daarover in ons volgend nummer.

ONDERHOUDEND ALLERLEI

Restaurants in Berlijn.

Onlangs overleed in Berlijn een man, wiens levenswerk in geheel Berlijn en verre daarbuiten populair geworden is.

Zijn naam was August Aschinger en hij was de stichter van de groote Aschinger-onderneming, die tegenwoordig geheel Berlijn omvat.

Komt een vreemdeling aan op een der vele stations van Berlijn en betreedt hij de stad, dan trekt dadelijk een van de blauw-witte ruitenfaçades der Aschinger-restaurants zijn aandacht. Hij kan er voor zes centen een lekker glaasje bier drinken en is 't een arme stakker, dan kan hij voor niemendal eten uit de broodbakjes, die steeds welgevuld op tafel staan. In de middaguren en 's avonds na 't sluiten der winkels en kantoren is in de Aschingers haast geen plaatsje meer te krijgen.

Het arme naaistertje, 'n hongerige winkeljuffrouw, de kantoorbediende en de arbeider, de zakenman en de leeglooper, en daartusschen in ook menige hooge hoed en deftige zwarte rok verdringt zich om de wit geschuurde tafels en 't buffet met honderden belegde broodjes.

Voor weinige centen vindt hier een ieder iets voor den honger of den dorst, ja menig student met kleine beurs heeft zich hier aan 't broodbakje „zat" gegeten en de kellner zag het zwijgend aan, hoe de hoop broodjes verdween als sneeuw voor de zon. Zeggen mocht hij niets. Aschinger's sociaal gevoel wilde het zoo.

In zijn jeugd, die hij in armoede doorbracht in een klein dorpje in Schwaben, had hij ondervonden wat honger is en als rijk man in Berlijn had hij 't niet vergeten.

Gaarne vertelde de bescheiden man, hoe hij als kokaleerling met 90 cts op zak in Berlijn aankwam. hoe hij daar gearbeid en gespaard had en hoe hij dan met zijn bescheiden spaarduitje zijn eerste Aschinger-lokaal opende in de Rosenthalerstrasse.

Heden zijn er in Berlijn meer dan 40 Aschingers-restaurants. Daarbij heeft Aschinger nog in zijn laatste levensjaren een monumentaal gebouw gezet, het wijnrestaurant Rheingold.

Dit lokaal is zoo rijk en kunstvol gebouwd, dat het wedijvert met alle instellingen in de groote wereldsteden.

Het reusachtige hotel Fürstenhof, eveneens eigendom van de fa. Aschinger, is een der mooiste hotels van Berlijn. Vijf banketbakkerijen, verschillende wijnrestaurants, een eigen slagerij met ca. 50 man personeel, een eigen bakkerij en brouwerij behooren bij de onderneming, die in 't geheel aan meer dan 3000 personen werk verschaft!

Aschinger heeft voor zijn personeel allerlei sociale instellingen in 't leven geroepen.

Zijn laatste wensch was: „Als eenvoudig man ben ik naar Berlijn gekomen, als eenvoudig man wil ik er ook weer uitgaan, zoekt voor mij de eenvoudigste doodkist, die gij in Berlijn kunt vinden".

Toen hij zijn laatste uren voelde naderen, riep hij zijn familieleden bij zich en gaf hun de volgende vermaning: „Kinderen, toen mijn moeder stierf, fluisterde zij mij met gebroken stem in 't oor: Blijf vroom, vlijtig en eerlijk. Dit is ook de laatste wensch van uw stervenden vader."

Restaurants in Parijs.

Het „*Maandblad tegen de Vervalschingen*". schrijft het volgende:

Wij willen onderstaande schildering van een Parijsch „eethuis", aan een Fransch blad ontleend, onzen lezers niet onthouden ter wille der curiositeit; het spreekt van zelf dat waarheid en fantasie in dit „fijne" menu natuurlijk dooreengestrengeld zijn.

(Het tooneel verbeeldt een goedkoop Parijsch restaurant in een der kleine zijstraten der groote boulevards. Het is er stampvol. Een der gasten luistert het volgende gesprek af tusschen den kastelein en zijn zoon, gehouden in een zijvertrek, met zeer dunnen wand.)

Zoon (aankomende jongeling): „Vader nu ik van school afga en in uw zaak kom, moet u mij toch eens zeggen, hoe u een zoo prachtig diner voor twee francs kunt geven: soep, visch, vleesch, gevogelte, dessert en ½ flesch wijn...... hoe kan dat bestaan?"

Vader: „Ja, mijn jongen...... da's mijn geheim, natuurlijk,— maar 't spreekt van zelf, dat jij als mijn opvolger, alles moet weten. Luister dan goed......" (De gast spitst zijn ooren.)

„Beginnen wij met de soep: vleeschextract van al de restantjes van de borden der gasten.. maar vermengd met een beetje saus, waarvan het recept sedert 100 jaar in onze familie is. Daarna de visch. De lui denken allen heilbot gegeten te hebben. Mis, zij hebben afgekeurde Amerikaansche kreeft gegeten, door opkoken met een weinig houtskool van „lucht" bevrijd en bereid met mijn saus, waarvan het recept... enfin dat weet je nu al..." (De gast is intusschen eenigszins bleek geworden.)

Zoon: „Maar de ossenhaas dan?"

..Geen sprake van ossenvleesch. Ziehier, mijn zoon, (hij haalt een groote vette rat uit een achterzak...) dat is mijn materiaal voor de „filets de boeuf", en nergens eet je die zoo malsch. (De gast is hierbij lijkbleek geworden.)

Ja, zie je, maar niemand kan ze ook zóó krijgen— 't zijn geen gewone huisratten— en ik heb mij verzekerd van de beste en vetste rioolratten die Parijs oplevert."

Zoon (verbaasd): „Maar de truffels, de truffels, die waren toch echt?"

Vader: „Hoe kom je er bij? Ik heb beslag gelegd op het fijnste vilt dat van oude „chapeaux haute forme" afkomstig is. Dit vertoont én door kleur én door zachtheid op de tong, precies dezelfde uiterlijke eigenschappen van truffels, en verder weet je jongen, de smaak. .... ja die doet 't 'em voornamelijk, die komt door de saus, waarvan het recept...... enfin dan weet je nu voldoende.

Zoon (in een sprakelooze verbazing, vol bewondering stamelend): „O, Vader, wat is u toch geniaal... .. Maar die kippen, die zijn toch echt, niet waar?"

Vader: „Geen sprake...... Mijn kok weet van oude kraaien— dank zij de saus— heerlijke kippenboutjes te maken, evenals van katten hazenragout— dit laatste nu is, zooals je bekend zal zijn, niets nieuws, daar dit op groote schaal bij mijn fijnste collega's wel gebeurt...... als de hazen wat krap zijn."

Zoon: „En nu de wijn......?"

Vader: „Ja, mijn jongen, dan zou ik nog wel een paar uren kunnen praten, als ik je daaromtrent wilde inlichten..... Maar... dat leer je gauw genoeg in de praktijk."

Zoon: „Vader, u is een meester in het „vak", dat hoor ik wel, maar nu één vraag nog: komen hier nooit eens keurmeesters van voedingsmiddelen?"

Vader: „Hoe kom je er aan jongen... die blijven natuurlijk weg uit overdreven vrees van vergiftigd te worden."

Zoon (eenigszins ongerust): „En ons eten dan?"

Vader: „Voor ons wordt natuurlijk apart gekookt."

Gast (ten prooi aan hevige buikpijnen, gooit den kellner een valschen louis toe, krijgt echte francs terug, en holt het „Restaurant" uit, mompelend in zich zelf): „Dien knoeier moet men met gelijke munt betalen.

Ik heb tot zijn straf nog 18 fr. verdiend én.. het diner. Als ik nu morgen nog maar levend ben..

De Nieuwe Militiewet

De kabel heeft ons een veertien dagen geleden het bericht gebracht, dat de nieuwe Militiewet door de Tweede Kamer met 53 tegen 34 stemmen is aangenomen.

Reeds bij de beëindiging van de beraadslaging werden de Ministers Colijn, alsook Heemskerk en Wentholt van verschillende zijden gelukgewenscht.

De Kamer heeft de behandeling van de Militiewet, waarmede 17 October begonnen werd, dus in vier weken afgedaan; er waren voor noodig 16 dagvergaderingen en 6 avondvergaderingen; de algemeene beschouwingen namen 5 dagvergaderingen en 1½ avondvergadering in beslag.

Moeten we nu in een paar regels zeggen, waarop, in de groote lijnen de wetswijziging neerkomt, dan is het hierop: thans bedraagt het jaarlijksch contingent 17.500 man, waaronder 5200 viermaanders, de diensttijd 8 jaar met 3 herhalingsoefeningen; voortaan zal het jaarlijksch contingent 23.000 man bedragen, zijn de viermaanders afgeschaft (zoodat voor allen die tot de onbereden korpsen behooren de dienstrijd 8½ maand bedraagt; voor de vrijwilligers bij de administratietroepen kan die meer zijn, maar dan is men van de herhalings-oefeningen af), duurt de diensttijd 6 jaar met 2 herhalingsoefeningen. Er komen dus meer soldaten, maar voor ieder wordt de dienst minder bezwarend.

***

Dat de behandeling dezer wet nog betrekkelijk vlug is afgeloopen, is te danken geweest vooreerst aan het taaie doorzettingsvermogen van den president, graaf Van Bylandt, die ditmaal kordater en krachtiger optrad, en van zijn plaatsvervanger in de avondvergaderingen, den heer Van Nispen, uit Nijmegen, die met zijn onverstoorbare kalmte en beslistheid de teugels strak voerde.

Ten danken mede aan de rechterzijde, welke, waar het iets kon, zich bekortte of zweeg. Normaal is zulk een toestand stellig niet, maar in de gegeven omstandigheden had zij, wilde ze afdoen en klaar komen, geen andere keus.

Ook den vrijzinnigen partijen treft, wat haar optreden bij het debat aangaat, geen blaam. De heeren Thomson en Marchant mogen vaak het woord gevoerd hebben, aan opzettelijk lang praten maakten zij zich niet schuldig: de bedoeling op te houden en een spaak in het wiel te steken, was hun vreemd. Bovendien namen hun geestverwanten niet dan zelden het woord. Alles te zamen heeft deze oppositie op eerlijke wijze meegewerkt om de behandeling der wet tot een goed en spoedig einde te brengen.

Hetzelfde kan van de sociaaldemocraten niet gezegd worden. Hier werd iederen dag de toeleg duidelijker om, zoover het van hen afhing, het tot stand komen der wet te beletten.

Ze waren tegen de wet en achtten ze verderfelijk. Dat zij daartegen opkwamen, dat zij hun inzichten ontvouwden en hun overtuiging verdedigden, was hun goed recht. Maar daarvoor waren de uren- en urenlange redevoeringen van den heer Ter Laan, daarvoor was de opzettelijk-krenkende, bedoeld-beleedigende redevoering van den heer Duys nog op een der laatste dagen niet noodig geweest.

Zij wilden trekken, tijd winnen, den tegenstander tot verweer prikkelen en zoo beletten dat thans de zaak werd afgedaan. Het is hun niet gelukt.

Indien hun toeleg niet geslaagd is, is zulks mede te danken aan den minister van Oorlog, zijn stof meester als weinigen, bovendien goed en vaardig spreker, rustig, gevat, — een kerel.

Een ander minister van Oorlog, even deskundig, zou door de socialistische aanvallen allicht in de war zijn gebracht, van zijn stuk geraakt, — Colijn bleef baas in het debat.

Het was geen Kamermeerderheid die hem redde, de minister stond met overtuiging voor zijn zaak en won ze.

Treft de vrijzinnigen partijen, — wat het debat aangaat, — geen blaam, daar tegenover staat, dat hun houding bij de stemmingen over de artikelen en evenzeer bij de eindstemming de hoogste bevreemding wekte.

Te veel en te dikwijls volgden de vrijzinnigen, op een enkele uitzondering na, de socialisten. Bijna geregeld stemden zij tegen den minister en lieten ook op dit terrein, dat met politiek niets te maken moest hebben, de antithese werken.

Dat slag op slag naloopen der socialisten is een bedenkelijk iets. Tenzij men nu reeds zijn volgzaamheid wilde toonen tegen de stembus van 1913 en den heer Troelstra bewijzen, dat hij op hen kan rekenen.

Ongeloof en bijgeloof.

Vrijdenkers, en de pers, die hun ten dienste staat, trachten nog maar trouw het publiek wijs te maken, dat het kinderlijk-vrome geloof tot bijgeloof leidt. Deze beweringen worden echter herhaaldelijk door de werkelijkheid gelogenstraft. Het is voor niemand een geheim, dat het bijgeloof het sterkst bloeit, niet in de overwegend geloovige streken, maar in de zetelplaatsen der moderne verlichting nl. in de groote steden.

Berlijn staat bekend als een kweekplaats van allerhande bijgeloovige gebruiken. Er zijn daar niet minder dan 34.607 sterrenkijksters, kaartlegsters, waarzeggers en waarzegsters, toovenaars en toovenaressen, die van het bijgeloof hun voornaamste beroep maken. Daarnaast zijn er nog zeer velen, die de zwarte kunst beoefenen.

In Parijs bestaan er verscheidene dagbladen, die aan de advertenties van zulke lieden jaarlijks twee à driehonderdduizend francs verdienen, terwijl, volgens de berekeningen van een Parijschen ambtenaar der politie, die het weten kan, door de Parijzenaars jaarlijks 78 millioen francs wordt betaald aan de heeren waarzeggers, sterrenwichelaars, enz. En dat noemt zich dan verlicht, ontwikkeld, geleerd! De anti-clericale „Petit Bleu" van Brussel zegt in dit verband zeer raak:

„Het menschdom is tegenwoordig dommer (plus bête) en bijgelooviger dan ooit. Men heeft de goden gerangschikt onder de gassen, de enkelvoudige zelfstandigheden en de oorspronkelijke cellen; en men buigt zich over een bakje koffiedik, men laat tafels dansen, men photographeert geesten en spoken, publiceert verzen uit de andere wereld en ondervraagt afgestorvenen; men wil van den dooden Gladstone zijn meening weten omtrent de Marokkokwestie, en de „Matin" biedt 5000 francs aan waarzeggers en sterrekijkers, die door bovenaardsche middelen de uit het Louvre gestolen „Gioconda" weder terugbrengen!"

En dan durven zulke lieden nog spreken van domperige clericalen!!!

Het Parijsche blad *Le Matin* heeft wel succès met deze prijsvraag gehad. Liefhebbers om den prijs te winnen waren er althans in overvloed.

De wijsheid, die bij deze gelegenheid verkondigd is, zou het orakel van Delphi bepaald jaloersch gemaakt hebben.

Voor het meerendeel verzekerden de Fransche clairvoyanten en koffiedik kijksters, dat de *Gioconda* nog niet voor het Louvre verloren is. *Mme. Henry* de toovenares van Mont Ventour zegt: „Het schilderij is ver weg, de dief is hier."

Zekere *Mme. de Siva* geeft een uitvoerig signalement van den misdadiger als een man die neiging heeft de restauratie tot ruïnes te maken en de ambitie om de steden met kunstwerken te verfraaien. Hij is op leeftijd, heeft groote oogen met kleine pupillen, strik haar, een rossigen baard en een kin met een sterke vouw of rimpel in het midden. Hij behoort tot de oppositie. Hij heeft twee medeplichtigen, een artiest van slechten roep en een dienaar, met schorre stem...

Mme. Loni-Feignez spreekt ook van drie mannen, twee kleine en een groote, de derde, de eenige Franschman van de drie, heeft het schilderij losgemaakt. De *Gioconda* bevindt zich in de buurt van het Hotel de Ville. De dieven hebben gehandeld voor rekening van een rijk amateur, die woont ten oosten van Parijs en elken dag komt kijken naar zijn schat.

Mme. de Mozard „ziet" de *Gioconda* in Duitschland. Om ze terug te krijgen moet men te werk gaan met „geheimzinnigheid en discretie". *Mme Siddhis* heeft den indruk, dat de *Gioconda* van zelf terug zal keeren in het Louvre, maar schade zal hebben geleden. *Mme. Poncey* schrijft den diefstal toe aan politieke machinaties, waarmee een staatsgeheim gemoeid is, dat nooit bekend zal worden.

De dames kunnen niet allen gelijk hebben, zegt de „Telegraaph" terecht.

Berichten uit de Kolonie.

Komen en Gaan.

Laatstleden zondagmorgen zijn met het S.S. *Oranje Nassau* in onze kolonie van hun verlof uit het Moederland teruggekeerd de Eerw. PP. ST. VAN DE PAVERT, Directeur der St. Jozefs-gezellen-Vereeniging van Otrabanda en FR. HENDRIKS, Pastoor van Westpunt. Met hen kwamen als nieuwelingen mede de Eerw. PP. P. TER MAAT, broeder van den Hoog Eerw. Pater Vicaris, en A. SARIS, den Eerw. Zusters SOFIE, HERONA en ELECTA van de Congregatie van Roozendaal, bestemd voor het onderwijs in onze kolonie. Aan dezen allen onze hartelijke welkomstgroet.

— Vandaag vertrekken met de Gouvts. paketschoener *Dreadnought* naar de Bovenwindsche eilanden de Eerw. Pater N. DE GROEN, benoemd pastoor van het eiland Saba en Pater L. VAN HEGELSOM, tot Pastoor aangewezen van St. Eustatius.

— Met dezelfde scheepsgelegenheid worden tegen het einde des jaars de Eerw. Pater M. DAHLHAUS tot dusverre Pastoor van Saba en de Eerw. Pater JEAN PAUL DELGEUR, Pastoor van St. Eustatius, op ons eiland terugverwacht.

— Met 't SS. *Oranje Nassau* is Maandag via New-York om gezondheidsredenen naar het Moederland vertrokken de Eerw. Pater J. M. VAN WEERELT, vroeger Pastoor van de parochie van Pietermaai en laatstelijk kapelaan te Kralendijk Bonaire.

Na ruim 18 jaar van vruchtbaren apostolischen arbeid gaat Pastoor VAN WEERELT in een zachter klimaat nieuwe krachten opdoen voor zijn verzwakte gezondheid. De overgroote belangstelling in de laatste dagen hem betoond, moet hem de overtuiging geschonken hebben met hoeveel leedwezen men heeft zien vertrekken en dat de beste wenschen zijner parochianen hem vergezellen voor zijn spoedig herstel.

— Met dezelfde boot vertrok na een 14 daags verblijf in onze kolonie naar zijn nieuwe standplaats Haïti als agent der. K.W.I.M. de Heer BOOM komend van Suriname, en die gedurende eenige tijd tijdens 't verblijf van den Heer H. P. DE VRIES, in Holland, ook het agentschap der K.W.I.M. op ons eiland heeft waargenomen.

— Ook de Heer C. S. GORSIRA J. P. EZN. maakt deze reis naar Haiti mede.

— Met deze boot zette ook den HoogEd. Gestr. Heer MR. L. M. ROLLIN COUQUERQUE, afgetreden Gouvernements-secretaris van de kolonie Suriname en vroeger Referendaris aan het Ministerie van Handel en Nijverheid in den Haag, zijn reis via New-York naar Holland voort. Maandag was de Heer R. COUQUERQUE met familie de gast van den Heer Gouverneur, die met zijn adjudant bij het vertrek zijn gast uitgeleid deed.

— Dinsdagmorgen om half zes kwam hier zeer dicht voor den mond der haven het SS. *Perou* van de *Compagnie Transatlantique*, waarmede de Heer ELEAZAR MADURO de reis van Europa had medegemaakt en die door de stoombarkas der *Utrecht* van boord afgehaald in onze haven werd aan wal gezet. De *Perou* zette daarna terstond de reis verder voort.

— Met de Italiaansche boot *Città de Torino*, die den 21 dezer maand hier verwacht wordt, zal de Eerw. Pater R. J. C. WAHLEN, Redakteur van ons blad, weer in onze kolonie terugkeeren.

— Met het SS. *Caracas* der *Red D. Line* vertrekt vandaag Z.D.H. Mgr. SANCHEZ, bisschop van Maracaibo, die vergezeld van zijn Secretaris en 3 seminaristen eenige dagen op ons eiland vertoefde en gisteren de gast was van den Apostolischen Vicaris Mgr. M. G. VUIJLSTEKE.

Ongeluk.

Kort vóór de *Oranje Nassau* Maandagmiddag onze haven zou verlaten, had er nog een treurig ongeluk plaats. Een motorboot door de *Oranje Nassau* van Holland voor Haïti meegebracht, en die reeds te Amsterdam geproefstoomd had, werd door den 3en machinist KOPPE nog eens beproefd, om zekerheid te hebben dat bij aankomst in Haïti alles in orde zou zijn. Na de ontsteking wierp hij achteloos de lucifer weg, waardoor echter de vlam sloeg in een kan met benzine, waaruit hij reservoir van den motor gevuld had. De vloeistof ontplofte en verbrandde zijn gezicht en hals. Volgens verklaring van den dokter zijn de oogen ongedeerd gebleven. De ongelukkige is hier achtergelaten, en onder behandeling van Dr. DE HASETH MÖLLER gesteld.

Regen.

Berichten uit 't Westdistrict melden, dat daar de vorige en ook nog deze week eenige regenbuitjes gevallen zijn.

Ook van Aruba kregen wij een dergelijk gunstig bericht. Alleen in de stad is het, wat den regen betreft, heel treurig gesteld. Hier is nog zoo goed als niets gevallen. De regenbakken zijn nog steeds leeg.

Iris.

Met het nummer der vorige week heeft het blad *Iris* zijn verdere uitgaaf gestaakt. De mogelijkheid is niet uitgesloten, dat de redacteur de Heer DARIO SALAS, ter gelegener tijd de uitgaven weer hervatten zal. Wij wenschen den Heer SALAS dat de omstandigheden hem mogen begunstigen om dat voornemen ten uitvoer te brengen.

Nieuwe Landraad.

De vorige week Dinsdag heeft er verkiezing plaats gehad voor een nieuwen landraad op Aruba. Met algemeene stemmen is de Heer CHABAYA CROES als zoodanig gekozen.

Die volkomen eensgezindheid en overeenstemming bij deze keuze pleit zeker voor de groote bekwaamheden van den gekozene, die dan ook werkelijk reeds vroeger als ambtenaar van het Openbaar Ministerie getoond heeft een onpartijdig oordeel, een helderen blik en een goed hart te bezitten en die de belangen van zijn eiland voor alles met kracht weet te verdedigen. Aan den Heer C. CROES onze gelukwenschen met het vertrouwen zijner medeburgers.

Dankbetuiging.

Ontvangen van den Heer JOS. M. L. MADURO, Consul van Guatemala, alhier, een brochure: *La Sociedad y el Señor Lic. Estrada Cabrera 1911.*

Eveneens van den Heer EDWIN SENIOR, Agent van de Hamburg-Amerika-lijn: Nieuwe vaarplannen van de H. A. lijn, en een ex. van *Hamburg Am. gazette.*

Van het Gouvernement ontvingen wij het *Koloniaal Verslag* van 1910.

Aan allen onzen dank.

Afscheidsvoorstelling.

Vandaag over acht dagen zal door de Heeren officieren van de *Utrecht* en met medewerking ook van de officieren der Landmacht een afscheidsvoorstelling worden gegeven, Zooals men weet, vertrekt de *Utrecht* in het begin van Januari weer naar het Moederland. Deze uitvoering komt geheel ten bate van het *Militair Tehuis.* Is het reeds iets geheel buitengewoons een voorstelling, gegeven uitsluitend door de Heeren officieren, zooals wij uit zekere bron vernamen, belooft ook de uitvoering zelf buitengewoon belangrijk, en iets geheel extra's te worden. Aan de voorbereiding van dezen kunstavond is de grootst mogelijke zorg besteed, zoodat deze voorstelling op een hoog artistiek peil zal staan, en dien avond voor onze kolonie iets geheel nieuws ten hoore zal gebracht worden. Wat misschien de naam van *Moulin Rouge* bij sommigen minder gunstige herinneringen zou wakker roepen, kan de besliste verzekering gegeven worden, dat onder dat opzicht voor een dergelijke vrees geen gevaar bestaat. De eer en goeden naam, die de Heeren officieren hebben op te houden, moge overigens waarborg genoeg zijn voor de bezoekers. Met verwijzing naar achterstaande advertentie met program bevelen wij deze voorstelling in de belangstelling van het kunstminnend publiek.

Oud-Bekende.

Aan de Technische Hoogeschool te Luik heeft met goed gevolg het examen afgelegd voor electro-technisch ingenieur de luitenant ter zee 2e kl. A. J. W. VAN ANROOY, en verkreeg daarbij het praedicaat: *„avec distinction."*

Atardi.

Wij ontvingen een afdruk van het fijn gevoelde, stemmingsvol gedicht van onzen betreurden Curaçaoschen dichter J. S. CORSEN, met de omzetting in het Spaansch van den dichter zelf en de vertalingen in het Engelsch van de hand van den Heer G. PINEDO en in het Hollandsch van Pater P. J. POEISZ.

Aan den zender onzen beleefden dank.

Nieuwe Consul.

De Heer E. H. L. MADURO is benoemd tot consul van Oostenrijk-Hongarije op ons eiland en bij koninklijk besluit reeds als zoodanig erkend en toegelaten. — Onze gelukwenschen.

Kolenstation.

Volgens de *Port-of-Spain-Gazette* van Trinidad zal er met het oog op de spoedige opening van het Panamakanaal op een der Fransche Antillen Martinique of Guadeloupe een kolenstation worden opgericht. Om het noodige kapitaal hiervoor te vinden zal er leening worden aangegaan van 600.000 dollars.

Steun voor den Landbouw.

Eenigen der voornaamste plantagehouders van ons eiland hebben zich dezer dagen per telegram tot de Tweede Kamer in den Haag gewend met dringend verzoek om hulp, onder verwijzing naar het rapport van de commissie van den grooten landbouw reeds in 1909 uitgebracht.

Orkaan.

Volgens een telegram deze week gepubliceerd door het *Boletin Comercial* heeft er den 12en dezer een hevige orkaan gewoed op St. Thomas, waardoor aanzienlijke materieele schade is veroorzaakt en waarbij twee dooden te betreuren waren.

Door het Gouvernement alhier is eveneens een telegram ontvangen van den Gezaghebber van St. Martin, dat bij dien orkaan de groote dam van de zoutpannen is doorgebroken.

Van de andere Bovenwindsche eilanden is tot nu geen enkel ambtelijk bericht over eventueele schade ingekomen.

Een dure geschiedenis.

Op den 1sten April ll. is het SS. *Prins Frederik Hendrik* van de K.W.I.M. in het kanaal in aanvaring geweest met het SS. *Nervion*. Op den 27 Juli ll. is de uitspraak van het daarop gevolgde geding ongunstig voor de *Prins Frederik Hendrik* afgeloopen. De schuld werd toen aan laatstgenoemd stoomschip geweten. Thans is er gerechtelijke uitspraak gedaan, dat de schade door de *Prins Frederik Hendrik* te dragen gelimiteerd is op 16.469 pond sterling en 12 shilling, berekend tegen 8 p. st. per ton (volgens de *Merchant Shipping Act* meet de *Prins Frederik Hendrik* 2058.70 Reg ton.)

N. R. C.

De Landmacht in Suriname en Curaçao.

Uit het *Voorloopig Verslag* van de Begrooting van Koloniën blijkt. dat voor de onkosten der landmacht in Suriname is uitgetrokken een bedrag van f 457.000, dus per man f 1500.

Hieronder is begrepen f 121.765 voor den geneeskundigen dienst en f 88.250 voor verpleging van zieken in het hospitaal te Paramaribo, te zamen f 210.015.

Voor de onkosten der landmacht in Curaçao is uitgetrokken ongeveer f 200.000, dus per man ongeveer f 1000. Hieronder is begrepen f 20.735 voor den geneeskundigen dienst en f 16.700 voor verpleging van zieken in het hospitaal te Curaçao, te zamen f 37.435.

Naar aanleiding hiervan werd gevraagd, hoeveel zieken in de laatste jaren gemiddeld per jaar in Suriname en Curaçao verpleegd zijn, waarom de landmacht in Suriname zooveel duurder is dan in Curaçao en waarom de kosten van den geneeskundigen dienst en van het hospitaal in Suriname zooveel duurder is dan in Curaçao.

Officieele Berichten.

Bij Koninklijk Besluit van den 18den October 1911 No. 53 is de heer E. H. L. MADURO erkend en toegelaten als Consul van Oostenrijk-Hongarije op Curaçao.

Aan den onderwijzer 3e klasse J. A. LAMPE, hoofd der openbare school te Windwardside op Saba, thans met verlof op Aruba, is tot herstel van gezondheid, twee maanden verlofsverlenging verleend.

Aan Mevrouw D. GRIFFITH-VERMEER, onderwijzeres 3e klasse aan de openbare school te St. Eustatius, is tot herstel van gezondheid, zes maanden verlof verleend.

Gedurende de afwezigheid van den heer C. S. GORSIRA JPEz., is de heer C. J. DEBROT tijdelijk belast met de functiën van wijkmeester van de 3e wijk van de stadsdistrict alhier.

De heer C. GORSIRA, het tegen ultimo dezer aftredend lid der schoolcommissie van Curaçao, is als zoodanig herbenoemd.

De heer R. PH. DANIA, tijd. militair apotheker, is aan den Geneeskundigen Raad toegevoegd, ten einde behulpzaam te zijn bij het afnemen van een examen voor hulpapotheker.

Aan den kommies 2de klasse der belastingen te Slagbaai op Bonaire, W. J. KAMPHUIS, is tot verder herstel van gezondheid, eene maand verlofsverlenging verleend.

Aan den maréchaussée der eerste klasse B. A. F. WATERFORT, is tot herstel van gezondheid, eene maand verlof verleend.

De heeren W. H. BUNKAMPER, C. H. D. VAN ROMONDT en B. T. HOUTMAN zijn benoemd tot onderwijzers vierde klasse bij het openbaar onderwijs in de kolonie Curaçao, en werkzaam gesteld respectievelijk tijdelijk aan het hoofd der school te Koolbaai en Prinsenkwartier, en te Kleinbaai op St. Martin N. G.

De heer LEONEL CONNER is benoemd tot onderwijzer derde klasse bij het openbaar onderwijs in de kolonie Curaçao en tijdelijk werkzaam gesteld aan de openbare school te Philipsburg, St. Martin N.G.

Havennieuws.

Dezen morgen is de vruchtenboot *Marowijne*, van de K.W.I.M. komende van New-York, met een groote lading goederen voor het eerst in onze haven binnengekomen. Het schip maakt een degelijken indruk.

Overleden.

Gisteren overleed alhier plotseling de Heer Ph. J. de Haseth, mede-eigenaar van de plantage St. Patrick en van de vleeschhal aan de Overzijde.

Algemeen Kiesrecht.

De Tweede Kamer heeft met 72 tegen 7 stemmen verworpen het voorstel–Troelstra (adres aan de Koningin) en vervolgens met 42—37 het 1e. deel van een motie Goeman Borgesius, waarin de Kamer zich voor Algemeen Kiesrecht en Evenredige Vertegenwoordiging uitsprak en met 50—29 het tweede deel dier motie, waarin om een beperkte Grondwetsherziening gevraagd werd.

(*Het Vaderland*)

Kabelnieuws.

China. De revolutie nadert steeds meer haar einddoel. De vader van den keizer, Prins Chuan, de Regent van het rijk, heeft reeds ontslag genomen. Zeer waarschijnlijk zal de leider van den opstand Joean Shi Kai aan het hoofd van een constitutioneele monarchie komen te staan. Voorloopig is een wapenstilstand gesloten tot 21 Januari. Er worden nu tusschen beide partijen onderhandelingen gevoerd. —Daar worden veel daden van geweld, roof, en wreedheid gemeld, bedreven door de revolutionairen o.a. te Sianfu, waar 8000 manchoes zijn omgebracht. Ook aan de vreemdelingen heeft men zijn haat gekoeld, van wie er 800 zouden gedood zijn. Men vreest eveneens voor het lot van 22 missionarissen.

Ook troepen van bandieten maken van de wanorde gebruik om in verschillende provincies ongestraft te moorden en te plunderen.

Turkije. Door de Regeering is een decreet uitgevaardigd, waarbij alle Italianen van het Turksch grondgebied verbannen worden. Door de bemoeingen van Duitschland is evenwel verkregen, dat te Smyrna het decreet niet zal worden uitgevoerd. Voor alle *versterkte* plaatsen blijft het decreet echter van kracht. —Turkije laat zich door de tegenwoordige moeielijkheden geen vrees aanjagen. Vooral gesteund door de zekerheid in dit geval de groote Mogendheden Oostenrijk, Duitschland en Engeland op zijn hand te hebben, heeft Turkije den eisch van Rusland formeel afgewezen, om zijn oorlogsschepen de Dardanellen te laten passeeren, omdat de vrije opening van dezen doorgang den vrede van Europa in gevaar zou brengen.

Portugal. De opstand der Monarchisten breidt zich uit. Zelfs van de trouw der marine en het leger schijnt de regeering niet meer zeker. Een samenzwering aan boord van den kruiser *San Paolo* werd nog in tijds ontdekt.

Doch het geeft genoegzaam te denken, dat de positie der regeering met den dag zwakker wordt. In het geheele land heerscht groote opwinding.

Engeland. De koning en koningin van Engeland zijn met een grootschen luister als keizer en keizerin van Indië gekroond. De vorstelijke personen hebben reeds den terugtocht aanvaard.

Marktbericht

van den

Curacaoschen Handelsbond.

Van 15 December 1911.

ZOUT per vat van 130 K.G.		f 0.80
DIVIDIVI per K.G.		„ 0.06½
ORANJESCHILLEN per KG. 1st kw.		„ 0.70
id. per KG. 2e kw.		„ 0.60
HUIDEN per K.G.		„ 0.60
GEITENVELLEN per K.G.		„ 1.20
WOL per K.G.		„ 0.12
SCHAPENVELLEN per stuk		„ 0.40
BEENDEREN per K.G.		„ 0.02
RECINUS–ZAAD per K.G.		„ 0.05
STROOHOEDEN (hipijapa):		
Kwaliteit No. 1 per dozijn		„ 3.75
„ „ 1 (gebleekt) „ „		„ 3.87½
„ „ 2 „ „		„ 4.62½
„ „ 3 „ „		„ 3.—
„ „ 3 „ „		„ 3.15
„ „ 4 „ „		„ 6.50
„ „ 5 „ „	(OLA)	„ 9.50
„ „ 6 „ „		„ 11.—
„ „ 7 „ „		„ 10—
„ „ 8 „ „	(OLA)	„ 11.
„ „ 9 „ „		„ 12.—
„ „ 10 „ „	(OLA)	„ 14.—
„ „ 11 „ „		„ 13.50
„ „ 12 „ „	(OLA)	„ 15—
„ „ 13 „ „		„ 16.—
„ „ 14 „ „	(OLA)	„ 18.—
„ „ 15 „ „		„ 18.—
STROOHOEDEN (latai):		
Kwaliteit X per dozijn		f —
„ XX „ „		„ —
„ XXX „ „		„ —

KLEINE STROOHOEDEN (hipijapa) in kwal. overeenkomende met kwal. No. 1 van ongeveer 25 cM. van kruin af tot rand per doz. f 3—
van ongeveer 30 cM. van kruin tot rand per doz. f .4—

Gouden Medaille.

Door de *Société Académique d' Histoire Internationale* te Parijs zijn de Heeren S. M. L. Maduro, consul van Cuba J. P. G. Ecker, consul van Peru en B. J. Delvallé consul van Denemarken vereerd met de gouden medaille dier vereeniging.

Onze gelukwenschen.

Hof van Justitie.

Mr. B. de Gaay Fortman advocaat en procureur te Amsterdam is het nieuw benoemd lid v|h Hof van Justitie alhier.

Uit de naburige Republieken.

San Domingo.

In plaats van den vermoorden president Cáceres van San Domingo is door het Congres den 30 Nov. tot voorloopig president gekozen Eladio Victoria, een geheel anderen persoon als men oorspronkelijk verwacht had.

Het blijft een raadsel, dat dit bericht eerst door de bladen van Trinidad en Venezuela hier is bekend geworden, terwijl toch onze kolonie direct door een kabel met San Domingo verbonden is.

Buitenland.

De Marokko-Kwestie in den Duitschen Rijksdag.

Het Bismarckiaansch optreden van den Duitschen rijkskanselier bij den „coup d'Agadir" in het begin van dezen zomer deed een jubel opstijgen in heel het nationalistische kamp; de plotselinge onverwachte regeeringsdaad van v. Bethmann Hollweg maakte bij de Duitsche patriotten weer de hoop levendig, dat een krachtige staatkunde, indertijd door den ijzeren kanselier met zoo'n forsche vastberadenheid gevoerd, thans wederom met groote beslistheid den hoofdtoon zou aangeven in het Europeesch Concert.

Doch een bruusk optreden alleen stempelt iemand nog niet tot een Bismarck, zooals het Duitsche volk tot zijn groote ontnuchtering ondervonden heeft; wijs en koel staatsmansbeleid, de groote factor, waardoor de geniale diplomaat Duitschland tot wereldmogendheid wist te maken, heeft v. Bethmann Hollweg getoond niet te bezitten.

Vandaar die ijskoude ontvangst van zijn groote rede over het Marokko-verdrag, in den Rijksdag gehouden, vandaar ook die stormachtige bijvalsbetuigingen, toen patriotische sprekers de houding der regeering gispten en den lof zongen van het machtige Germanje....

De rijkskanselier dan sprak over de Marokko-geschiedenis, koud, zakelijk, doch met nu en dan zenuwachtige trilling in zijn stem.

De voorgeschiedenis van het verdrag, het zenden van een schip naar Agadir— een maatregel ter bescherming van leven en eigendom der Duitschers, een maatregel, die het gevolg was van het recht en den wil om die bescherming te verleenen—, de verklaring dat Duitschland niemand bedreigde, dat alles werd door de leden zwijgend aangehoord, een stilte, alleen een paar malen afgebroken door een ironisch gelach.

Daarna echter steeg de belangstelling en er werd zelfs een goedkeurend gemompel gehoord, toen de kanselier met nadruk verklaarde, dat de bewering der Al-Duitsche bladen, die het deden voorkomen, alsof de regeering oorspronkelijk grondgebied in Marokko heeft willen verkrijgen, onjuist is.

Daarbij getuigt het niet van vaderlandsliefde de zaak thans zoo voor te stellen, alsof Duitschland was teruggeweken.

Ook v. Lindequist, wiens aftreden zoo'n beweging heeft veroorzaakt kreeg zijn deel van 's kanseliers misnoegen.

Von Lindepuist, aldus v. Bethmann Hollweg, heeft van den aanvang af slechts afronding van het Duitsche gebied en grensbepaling gewenscht. Eenige dagen geleden verklaarde hij de verkregen vergoedingen niet ambtelijk in den Rijksdag te kunnen verdedigen. Dat was een misvatting van den toestand. Niemand heeft van hem verlangd, dat hij de verantwoordelijkheid van de overeenkomst op zich zou nemen. Die verantwoordelijkheid rust op den rijkskanselier.

De rijksdag was een en al oor, slechts een oogenblik afgeleid door de komst van den kroonprins, die, gekleed in de uniform der zwarte huzaren, de hofloge binnentrad.

Even aarzelt de rijkskanselier. Dan gaat hij voort:

De regeering heeft zich door geen invloed, van binnen noch van buiten, laten afbrengen van het program, dat zij zich van den aanvang af had gesteld. Alle praat, in de laatste maanden tegen haar uitgespeeld, over zwakheid en toegeeflijkheid, moet voor de feiten wijken.

De keizer heeft in alle phasen van de onderhandelingen de stipte doorzetting geëischt van het reeds in Mei vastgestelde program.

Hij deed dat in het heldere bewustzijn, dat elk optreden van een groote mogendheid de noodlotsvraag van oorlog en vrede kan opwerpen, en in het vaste besluit om voor de eer van het land ten alle tijde met het zwaard op te komen. Daarvan was de kijzer overtuigd, dat al dezen tijd heel het volk in al zijn lagen vastbesloten was om al zijn levensbelangen en eer tegen een ieder te verdedigen. Duidelijk deed v. Bethmann Hollweg daarna uitkomen, dat de Duitsche regeering niet is geweken. Tegen de gewraakte rede van Lloyd George is aanstonds door de regeering geprotesteerd, al kan niet ontkend worden, dat die rede voor een vriendschappelijke verhouding met Engeland niet bevorderlijk was geweest.

Wat voorts Zuid-Marokko betreft, de regeering, die dit wil hebben, moet vastbesloten zijn een oorlog te beginnen. Dit nu is Zuid-Marokko niet waard. Zeker, Marokko is een mooi land, maar men kan dan evengoed of nog beter een Europeesch land veroveren. Vóór alles echter moet Duitschland sterk blijven op het vasteland en daarom is het goed gezien van de regeering, dat zij de Marokko–kwestie niet op de spits gedreven heeft.

Het feit, dat wij met Frankrijk ten opzichte van zulk een belangrijke aangelegenheid tot vreedzame overeenstemming zijn gekomen, moet op zeer hoogen prijs worden gesteld.

Op de grondzuilen van dit verdrag kan in de toekomst een betere verhouding tot Frankrijk worden opgebouwd en het brengt ook meer klaarheid in onze verhouding tot Engeland.

Ons gezag als groote mogendheid, dat niet kan dulden, dat een verdrag, dat door ons was onderteekend, zonder onze goedkeuring zou worden veranderd, hebben wij met volkomen succes doen gelden. Het is de zaak van den Rijksdag het voor en tegen van de politiek te overwegen, welke ons tot dit verdrag heeft gebracht. Wij verwachten geen lof, maar wij vreezen ook geen afkeuring.

De rijksdag zweeg.

Geen bravo's weerklonken, geen applaus. Een koud zwijgen heerschte in de zaal. Slechts eenmaal was gedurende de rede de geestdrift ontvlamd, het was op het oogenblik, waarop de kanselier uitriep: „Duitschland is sterk, om ook het zwaard te trekken, als het voor zijn eer noodig is."

Thans nam de Centrumleider, Freiherr v. Hertling het woord.

Sedert 1904, zoo sprak deze, vormt de Marokko-politiek geen roemrijk blad in de Duitsche geschiedenis. De tegenwoordige onderhandelingen met Frankrijk zijn met een groeiend mishagen onder het volk gevolgd. Het mishagen veranderde in levendige woede toen die ministerrede van gene zijde van het Kanaal tot ons kwam. Thans is Marokko een van Frankrijk afhankelijke staat. De handhaving van den vrede is te duur gekocht, wanneer dit slechts kan geschieden op kosten van onze wereldpositie. (Geestdriftig applaus.)

De conservatief Heydebrand verklaarde, dat door het verdrag de politieke vrienden niet bevredigd zijn.

Deze hadden gehoopt, dat meer en iets beters zou zijn te bereiken geweest en kunnen de opvatting niet deelen, dat de sluiting van het verdrag voor Duitschland en Frankrijk een stap beteekent op den weg van duurzame toenadering tusschen beide volkeren. Wat den vrede verzekert zijn niet overeenkomsten, maar is het goede Duitsche zwaard. Wij hebben den wil, van dit zwaard op het gegeven oogenblik gebruik te maken. (Groote beweging.)

Betreffende de rede van Lloyd George zeide Heydebrand: Wij hoorden daar een taal, die men als een vernedering, een uitdaging van het Duitsche volk moet kenschetsen.

Zulke tafelredevoeringen verkiest het Duitsche volk niet te hooren. (Stormachtige toejuichingen en handgeklap.)

Levendig ook werd de national-liberaal Bassermann toegejuicht, die o.m. zeide: Toen de „Panther" voor Agadir verscheen, ging een kreet van vreugde op in geheel Duitschland.

Toen spoedig daarna de redevoering van den Engelschen minister bekend werd, maakte de vreugde plaats voor toenemende verontwaardiging. Toen het bericht kwam, dat wij geen territoriale bezittingen wenschten, volgde in Duitschland ongetwijfeld een groote ontnuchtering en ontgoocheling. Wij vinden het resultaat van Agadir niet verkwikkelijk. De wrok van Frankrijk zal door het verdrag niet worden weggenomen. Het buitenland kan zich bewust zijn, dat wij de nationale eer weten te verdedigen.

Wanneer wij er toe komen deze met de wapenen te verdedigen, zal het buitenland een vereenigd Duitschland vinden.

En hiermede was de historische zitting ten einde, een zitting, bijna eenig in de parlementaire geschiedenis van Duitschland, een zitting, waarin zich zelfs de sterkst regeeringsgezinde partijen vrijwel van iedere bijvalsuiting onthielden, een zitting eindelijk, die een afspiegeling is geweest van wat het Duitsche volk denkt en meent omtrent het Marokko–verdrag.

Verschillende bladen melden, dar de kroonprins bij deze debatten herhaaldelijk teekenen van instemming, goed- of afkeuring gaf.

Zoo vertelt de „*Rein. Westf.*", dat de troonopvolger ver over de balustrade gebogen de verschillende redevoeringen volgde. En toen von Heydebrand enkele scherpe en pijnlijke woorden sprak over 't aftreden van von Lindequist, zou de kroonprins een keer of wat met zijn hoofd geknikt hebben ten teeken van instemming. Terwijl hij later, toen von Heydebrand sprak over de vijanden van Duitschland, zijn broeder August Wilhelm op zijn schouder klopte.

Ook de man van de „*Köln. Volksztg.*" meldt, dat de kroonprins telkens goed- en afkeuringen gaf, vooral onder de redevoeringen van Hertling en Heydebrand.

Nadat den volgenden dag nog een tweetal sprekers het woord hadden gevoerd, onder wie de vrijzinnige Dr. Wiener, die met nadruk protesteerde tegen de betogingen, welke de kroonprins daags te voren in den Rijksdag had gehouden, kwam de rijkskanselier weer aan het woord.

Hij nam een sterker standpunt in dan den vorigen dag. Hij verdedigde niet, maar viel aan. Wat hij gevreesd had, zoo zei hij, was geen critiek, maar dat er een man zou opstaan in den Rijksdag, die hem een beteren weg zou aanwijzen dan hij zelf gegaan was. De eenige spreker, die hiervoor in aanmerking kwam, was de nationaal-liberaal Basserman, wiens rede hij daarop in een goed en kalm betoog uit elkaar haalde. Dat men de regeering verweten had, dat zij de verantwoording van Tripolis droeg, omdat Tripolis een gevolg was van Agadir, bestreed hij met heftigheid Als de Italianen anderen gevolgd waren, dan had niet Duitschland te Agadir, naar Frankrijk te Fez het voorbeeld gegeven.

De rijkskanselier werd bij dit langzaam en nadrukkelijk betoog zoo heftig, dat hij met de vuist op de tafel sloeg. Hij werd nog heftiger, toen hij zich tegen den conservatief von Heydebrand wendde, die hem beschuldigd had een vernedering van Duitschland weg te moffelen, door Lloyd George's redevoering een tafelrede te noemen. Telkens werd de rijkskanselier nu door bravo-geroep onderbroken, maar hij bleef even hartstochtelijk von Heydebrand zijn verwijten in het gezicht werpen. Er heerschte geweldige spanning in den Rijksdag.

Heel luid ging de rijkskanselier verder, te spreken over het geval Cartwright. Hij had de Engelsche regeering gewezen op de z. i. gerechtvaardigde ontstemming en verbittering, die het artikel uit de *Neue Freie Presse* in Duitschland gewekt had en hij had zelf den wensch uitgesproken van een onderzoek. Hij las het antwoord der Engelsche regeering voor, volgens hetwelk de gezant verklaard had, dit artikel nooit geïnspireerd en nooit dergelijke uitlatingen gedaan te hebben tegen den schrijver ervan. Daarmee was de zaak voor hem afgedaan. Uit de zaal klonken nu van alle kanten protesten, maar von Bethmann Hollweg verklaarde met kracht, dat de zaak voor den Rijksdag ook afgedaan moest zijn, daar deze een verantwoordelijk lichaam was.

De spreker had de stemming in de zaal nu in handen. Hij maakte zichtbaar sterken indruk. Toen richtte hij zich weer tot von Heydebrand en diens oorlogszuchtige woorden (die de kroonprins, toegejuicht heeft.) Hij beschuldigde hem een verkiezingsrede gehouden te hebben. Men kon sterk genoeg zijn, om niet noodig te hebben het zwaard in den mond te voeren.

Daarop sprak hij nog over de krachten, die hem tegenwerkten. Ten deele was hij er dankbaar voor, ook al waren zij tegen hem gericht, daar zij uit vaderlandsliefde voortsproten, maar ten deele was het verkiezings-agitatie. Hij besloot met de opmerking, dat dit een compromitteeren van het patriotisme was.

Lattmann (economische vereeniging) sprak het eerst na den rijkskanselier. Hij zei dat het een bitter, maar leerrijk oogenblik was geweest, toen gisteren aan het slot van de rede van den rijkskanselier alle burgerlijke partijen zwegen en slechts de uiterste linkerzijde bravo riep. Sedert 1904 verging het de Duitsche Marokko-politiek in vergelijking met de Fransche zeer slecht. De ou-

de tijden zijn voorbij, zei spreker, dat het buitenland ons kon voorschrijven hoe wij ons hadden te gedragen (Bijval rechts.)

Groeber (centrum) besprak de rechtskwestie. Volgens onze meening, zei bij, had de overeenkomst de toestemming van den Rijksdag noodig, omdat daaraan uitgaven en verplichtingen tegenover de maatschappijen, houdsters der concessies, verbonden waren. De wet op het „Schutzgebiet”, die de staatsmacht aan den keizer overdraagt, is daarmee niet in strijd.

Heydebrand (conservatief) zei: De rijkskanselier keurde onze critiek op een openbare uitlating, die berustte op een besluit van het geheele Engelsche ministerie, af en geloofde deze kwestie door zijn eigen verklaring of door die van de Duitsche regeering voor uitgemaakt te kunnen houden. Bij de Engelsche betooging is echter niet alleen sprake van formele uittarting, doch van een wezenlijke belemmering van ons volksbestaan en ons recht om zelf de norm van onze handelingen vast te stellen. (Zeer goed! bij de conservatieven.)

Een gevaarlijke geest.

Zonder al te veel overdrijving kan men van deze Rijksdagzitting als van een historische zitting spreken. Historisch in zooverre dan, dat ze misschien het begin wezen zal van een nieuwe periode in de Duitsche „histoire contemporaine”, de aanvang van een nieuwe bladzijde van het boek der nieuwe politieke geschiedenis.

Want er is in deze zitting van den Rijksdag zoo bijna onverdeeld en zoo spontaan een stemming tot uiting gekomen, die van grooten invloed wezen moet op de gedragslijn en de richting van hen, die het roer van staat in handen hebben.

Want ook al zou het debat over de Marokko-overeenkomst geen direct gevolg hebben, al zouden de bepalingen, voorzoover zij nog moeten worden goedgekeurd, de algemeene instemming verkrijgen, dan blijft toch het feit, dat bijna alle woordvoerders van alle partijen verklaringen hebben afgelegd met een scherpte en een beslistheid, die geen twijfel mogelijk laten omtrent de gezindheid, die onder de partijen en men mag wel zeggen onder het heele volk heerscht. En dat de regeering in het vervolg met die verklaringen rekening zal hebben te houden, op gevaar af, dat zij zich geheel van de volksopinie vervreemdt.

Advertentien.

INGEZONDEN MEDEDEELINGEN

HAVEN-NIEUWS.

VAN 9 DEC. — 23 DEC.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Zulia	S S Morris	9 Dec.	New-York	9 Dec.	Maracaibo
Zulia	„	14 „	Maracaibo	14 „	New York
Caracas	Furst	16 „	New-York	16 „	La Guayra
Caracas	„	19 „	La Guayra	20 „	New-York
Merida	A Johanson	6 „	Maracaibo	11 „	La Guayra
Merida	„	13 „	La Guayra	17 „	Maracaibo
Merida	„	20 „	Maracaibo	25 „	La Guayra
Oranje Nassau	G D Nieman	10 „	Amsterdam	10 „	New-York
Pr. Willem IV	P C v/d Graaff	17 „	New-York	18 „	Amsterdam
Pr. Fr. Hendrik	J P v d Borden	23 „	Amsterdam	24 „	New-York
Manuel Calvo	J Bonet	16 Dec.	Colón	16 Dec.	Barcelona
Marowijne	J W. Drijver	16 „	New-York	16 „	Trinidad
Venetia	C Segebarth	17 „	Hamburg	17 „	Pto Colombia
Graecia	C von Luckner	15 „	Sto Tomás	17 „	Hamburg
Barrister	Smith	15 „	Liverpool	15 „	Galverston
Cittá di Torino	A Poggi	21 „	Génova	21 „	Colón

Schooners.	Aankomst.	van	Schooners.	Vertrek	naar
Maria D	9 Dec.	S Pedd Mac.	*Estr del Mar V*	9 Dec.	Guanta
Hungaria H	10 „	Bonaire	*Meteor H*	9 „	Maracaibo
Dreadnought H	18 „	Aruba	*Dreadnought H*	11 „	Aruba
Isabel D	14 „	Pto Rico	*Marieta C*	11 „	Aruba
Olga Lucila C	14 „	Rio Hacha	*Virginia H*	11 „	Vela de Coro
Virginia H	14 „	Vela de Coro	*Hungaria H*	12 „	Bonaire
Perla de Ozama	14 „	S Domingo	*Hirondelle H*	13 „	Maracaibo
Sirena H	14 „	Maracaibo	*Virginia D*	14 „	Sanchez
Refugio H	14 „	Aruba	*Victoria H*	14 „	Maracaibo
Juan Luis H	15 „	Aruba	*Maria D*	15 „	Sto. Domingo
			Refugio H	15 „	Aruba
			Juan Luis H	17 „	Aruba
			Dreadnought H	16 „	Isla Barlov.
			Maria H	18 „	Maracaibo

9 Dec. is het Engelsch kolenschip **WHITEFIELD** vertrokken naar Cuba.

Drukker:

D. L. BOGAERS.